

Klimaattafel – Bouw

13 oktober

Bert Roozendaal (gespreksleider) stelt zich voor en legt uit wat de bedoeling is van de klimaattafel. Vervolgens laat Bert een presentatie zien over klimaatverandering en DPRA.

Presentatie door Bert:

- Toelichting op klimaatverandering.
- Uitleg over de DPRA en de 7 ambities.
- Innovatie in de bouw, anders omgaan met hitte.

Klimaat-effectenspel

In de lage delen van de stad lopen regelmatig kelders vol met regenwater

- Verwaarloosbaar
- Frequentie 1/10 jaar
- Argument: er zijn voor een deel wel maatregelen te nemen. Bewoners hebben zelf ook een verantwoordelijkheid.

In de discussie hierover wordt aangegeven dat je het watersysteem zou moeten aanpassen om meerdere doelen te dienen. De bestaande infrastructuur van kabels en leidingen is vaak beperkend om maatregelen te kunnen nemen. Eventuele te nemen maatregelen moeten dan wel robuust zijn.

In lage delen van de stad is acceptatie van wateroverlast een punt van aandacht. In sommige gevallen is wateroverlast vanwege de natuurlijke ligging moeilijk te voorkomen. De maatregelen moeten wel betaalbaar zijn. Geld is vaak leidend in de afweging om maatregelen te nemen en het moet niet afhankelijk zijn van subsidies.

Door verlaging van de grondwaterstand neemt de fundatiekracht af. Verzakkingen liggen op de loer.

- Rampzalig
- Frequentie: 1/50 jaar
- Argument:

Voor bestaande bouw is dit een groot probleem. Voor nieuwbouw zou dit geen probleem moeten zijn. Daar moet je vooraf rekening mee houden. Geopperd wordt om alle nieuwbouw op palen te bouwen. In voorkomende gevallen bij bestaande bouw is het lastig voor burgers om schade te verhalen op de overheid. Overheid laat de burgers soms teveel zitten met een probleem (kanaal Almelo-Nordhorn).

Het is zo heet dat je slecht slaapt, waardoor je erg geïrriteerd raakt.

- Niet zo ernstig
- Frequentie: 1/10 jaar

- Argument: niet alleen de gemeente aan zet, je kunt als bewoners er zelf ook wat aan doen bijvoorbeeld door vergroenen van de tuin.

Grootste problemen ontstaan in de oudere bouw, die zijn met name gebouwd op het vasthouden van de warmte. Koelen van gebouwen is bovendien zeer belangrijk.

Groen aanleggen (bomen) is zeer effectief tegen hittestress en moet voorkomen dat iedereen overgaat tot het plaatsen van airco's. Airco's zijn slecht voor het klimaat.

Wordt in de bouw gekeken naar een andere inrichting van woningen of wijken?

Dan moet er wel voldoende ruimte zijn, de regels in het stedenbouwkundig plan van de gemeente maken soms bepaalde oplossingen niet mogelijk. Er valt veel met elkaar samen bij de ontwikkeling van een woonwijk. We moeten toe naar integrale oplossingen om klimaatbestendig te kunnen bouwen.

Algemene discussie

Wat zou we samen moeten doen om stappen te maken om klimaatbestendig te bouwen?

Moeten integraal werken en gebruik maken van beschikbare data, zoals de klimaatatlas. Klimaatatlas is een goede tool daarvoor. Integraal werken is een must en we moeten vooral ook simpel beginnen en niet te hard van stapel lopen. Waar ligt de grootste urgentie en je moet het probleem goed kunnen uitleggen aan bewoners.

Wat zou de overheid kunnen doen?

De gemeente zou de regie moeten pakken om een begin te kunnen maken. We moeten af van het eigen koker-denken en zaken samenbrengen om stappen te kunnen maken. Keuzes maken in prioriteiten om maatregelen te nemen en uitleggen wat het betekent als je op een bepaalde plek iets gaan gaat doen. Maak gebruik van de innovaties in de bouw, zodat je ambities op klimaat beter kunt realiseren. Gemeente Groningen heeft al een uitvoeringsagenda opgesteld, het voorbeeld van Groningen wordt verder besproken. Elke gemeente moet zo'n uitvoeringsagenda opstellen. Er zit een groot verschil in hoe gemeenten met nieuwe ontwikkelingen omgaan, zoals bij binnenstedelijke ontwikkelingen en het landelijk gebied.

Regionale opgaven worden niet integraal genoeg opgepakt?

Deel van de problemen is alleen maar oplosbaar via regionale aanpak. De organisatie van die problematiek is echter een lastig vraagstuk. Het stedelijke en landelijke gebied kunnen elkaar versterken om de problemen rondom klimaatverandering aan te pakken. Het typische Twentse landschap leent zich daar wel voor. Er zijn wel specifieke stedelijke klimaatopgaven en specifieke landelijke klimaatopgaven. Klimaatverandering geeft kansen om zaken te veranderen.

Afsluiting: eindconclusie.

- Proces: Hoe gaan we verder, hoe krijgen we het proces aan de gang? Follow up. Nu aan de slag.
- Relatie stad en land is belangrijk. Twente is te klein om te denken in stad en land. Groter denken dan alleen opgaven in de stad.

- Ambities: er zijn veel ambities: maar wie is aan zet?
- Grote opgaven: niet te traditioneel blijven bouwen, omdenken naar industrieel bouwen
- Communicatie: hoe kunnen wij bewoners van de bestaande bouw betrekken bij de planvorming en hoe krijgen wij bewustwording bij bewoners voor elkaar?
Woningcorporaties, bewonersorganisaties en wijkraden hebben ook een rol.
- Toekomst: denk aan toekomstbestendige oplossingen (airco's zijn de oplossing niet), denk aan oplossingen in het groen.
- Natuurinclusief bouwen: als je gaat bouwen, denk aan de natuur.
- Verantwoordelijkheid: gemeenschappelijk probleem, echter weinig animo bij bouwers voor klimaatbestendig bouwen.
- Kansen: benutten van kansen op thema's van water en klimaat. Bouwers attent maken op de kansen. Duidelijk maken aan bewoners waar we mee bezig zijn. Veel mensen zijn helemaal niet met klimaatverandering bezig.

Klimaattafel – Bouw

22 oktober

Bert Roozendaal stelt zich voor en legt uit wat de bedoeling is van de klimaattafel. Vervolgens laat Bert een presentatie zien over klimaatverandering en DPRA.

Presentatie door Bert:

- Toelichting op klimaatverandering
- Uitleg over de DPRA en de 7 ambities
- Innovatie in de bouw, anders omgaan met hitte

Klimaat-effectenspel

In de lage delen van de stad lopen regelmatig kelders vol met regenwater

- Tussen ernstig-verwaarloosbaar
- Frequentie 1/10 jaar
- Argument: het slecht voor de delen van de stad, er zijn ergere zaken, gebeurd nu al regelmatig

Is dit voor nieuwbouw ook acceptabel? Voor nieuwbouw is de situatie anders, want daar moet je rekening houden met ontwerpen van de woning. Je kunt ook bv. kruipruimteloos bouwen. Je moet slim nadenken over de locatiekeuze voor nieuwbouw en niet op de verkeerde plek gaan bouwen, zodat je allemaal technische kunstgrepen moet nemen om de locatie geschikt te maken voor woningbouw.

Water zou een sturend mechanisme voor locatiekeuze voor woningbouw moeten zijn. Dat is echter een politiek/ bestuurlijke discussie gelet op de kosten.

Door verlaging van de grondwaterstand neemt de fundatiekracht af

- Tussen Ernstig-rampzalig
- Frequentie: 1/50 jaar
- Argument: op plekken waar op staal gebouwd kunnen de gevolgen groot zijn, zeker in de Randstad.

Voor bestaande situaties levert dit dan grote problemen op. Voor nieuwbouw zou er rekening mee moeten worden gehouden en kun je de effecten beïnvloeden door hogere grondwaterstanden op te zetten d.m.v. kunstgrepen.

In Twente zijn deze problemen wat minder aan de orde, maar in de Randstad kan dat tot rampzalige consequenties leiden. Individuele aanpak is lastig in geval van rijtjeswoningen.

U en uw collega's slapen 's nachts slecht waardoor iedereen geïrriteerd is

- Niet zo ernstig
- 1/10 jaar
- Argument: voor de burgers is dat wel op te lossen door airco's te laten plaatsen, maar collectief levert dat weer problemen. Dit is niet wenselijk om individueel op te lossen.

We moeten niet alleen denken aan fysieke maatregelen, maar meer aan het veranderen van gedrag. De dagindeling kan anders door rekening te houden met het klimaat, zoals je bijvoorbeeld nu al in de zuidelijke landen ziet.

Meer groen in de tuin heeft een positief effect op hittestress. In veel gemeenten zit je gebonden aan regels zoals het bomen planten op de erfgrans wat niet mag.

Bij gemeenten zie je veel verschil in het stimuleren van afkoppelen van regenwater of vergroenen van de tuinen. Ene gemeente verleent een subsidie voor groene daken, terwijl een buurgemeente geen regeling kent. Er is geen eenheid qua beleid tussen de verschillende gemeenten.

Er wordt geopperd om via tuincentra of bouwers de mensen ideeën aan de hand te doen om de tuin te vergroenen. Bij projectbouw wordt weleens samengewerkt tussen bouwbedrijven en tuincentra waarbij de mensen een woning kopen inclusief een ingerichte tuin. Bij de tuincentra kunnen ze dan een keuze maken uit een groene tuin.

De bouw is nog steeds heel erg gericht op stenen. Nieuwbouw is veel binnenstedelijk waardoor er een claim wordt gelegd op de openbare ruimte en minder ruimte voor groen.

Groen in nieuwbouw wijken heeft een meerwaarde. In de discussie daarover wordt aangegeven dat wij voor klimaatbestendig bouwen dezelfde kant op moeten zoals bij duurzaamheid nu al het geval is. Er worden bv. geen woningen meer zonder spouwmuren gebouwd. Dat automatisme moet voor Klimaatbestendig bouwen ook gaan gelden.

In het kader van klimaatverandering moeten wij meer de denktrend gaan omdraaien, bv. alvast blauw-groene aders aanleggen in toekomstige nieuwbouwplannen.

Algemene discussie over de regierol van overheden

Ruimtelijke ordening: sturing-regie-faciliteren

Ministerie van Vrom weer in het leven roepen, landelijke sturing is beter dan de regionale sturing. Sturing vanuit het Rijk heeft voordelen.

Door een hittegolf kun je 8 dagen geen beton storten

- Verwaarloosbaar
- Frequentie: 1/10 jaar
- Argument: bouw kan daarop inspelen

Door hevige regenval en grondwateroverlast bevatten woningen steeds meer schimmels

- Ernstig
- Frequentie: 1/10 – 1/50 jaar
- Argument: leefklimaat is belangrijk, lijkt een structureel probleem

Oude woningen met slechte ventilatie is bouwkundig niet op te lossen. Gezondheidsaspect is wel belangrijk. Gezond binnenklimaat komt steeds meer op de agenda binnen de bouw. Ventilatie is heel belangrijk om schimmels tegen te gaan.

Op het bedrijventerrein staat zoveel water dat uw pand 2 uur niet bereikbaar is

- Ernstig-rampzalig
- Frequentie: mag vrijwel nooit voorkomen (1/10 jaar n.a.v. discussie)
- Argument: is onwenselijk als bedrijven niet bereikbaar zijn. Was vroeger ook al het geval. Heeft ook met de mindset te maken.

Risico beperken voor strategische panden zoals ziekenhuizen, die moeten ten allen tijden bereikbaar zijn. We moeten onderscheid maken in functies van gebouwen. De maatschappelijke functie van het gebouw is bepalend voor de omvang van het probleem.

Naar aanleiding van de discussie wordt de tegel neergelegd bij 1/10 jaar qua frequentie.

Er staat 10 cm water in uw bedrijfspand, u bent hiervoor verzekerd.

- Verwaarloosbaar
- Frequentie: 1/50 jaar
- Argument: het komt heel zelden voor dat dit voorkomt, vervelend als je dit overkomt maar verwaarloosbaar. De schade wordt tenslotte vergoed.

Ontluchting is een aandachtspunt voor de binnen riolering.

Hoe vaak mag dit voorkomen?

Als de wateroverlast vaker voorkomt is 1/50 jaar niet meer acceptabel.

Afsluiting: eindconclusie

- Lokale regels zijn soms te strikt, als het gaat om vergroenen van tuinen en bomen op de erfgrans (bomen, minder tegels e.d.)
- Energie transitie speelt ook een belangrijke rol; de claim op de ruimte is een uitdaging omdat er meerdere thema's spelen. De beschikbare ruimte kan maar 1 keer gebruikt worden.
- Bouwbedrijven zijn met name op output gericht (projecten organisatie, vanuit verschillende invalshoeken eerder discussie voeren om tot beter resultaat te komen).
- Klimaatadaptieve tuinen hebben een goede bijdrage tegen hittestress. In Twente lopen we daarmee niet voorop.